

Odbor lidských práv a ochrany menšin

Zápis ze zasedání Výboru pro podporu osob s omezenou schopností právně jednat

Datum: 10.03.2026

Poradu řídila: Camille Latimier (SPMP ČR)

Přítomni: JUDr. Štefan Čulík (MPSV), Mgr. Blanka Espinoza (ÚV ČR), JUDr. Pavel Kotrady (Okresní soud ve Vsetíně), Mgr. Karel Lach (KVOP), JUDr. Pavel Ptáčník (ÚV ČR), Mgr. Aneta Redlichová (MSP.), Mgr. Bc. Miroslav Kršiak (MZd), Mgr. Jan Strnad (Rytmus – od klienta k občanovi z.ú.), JUDr. Renáta Šínová, Ph.D. (Univerzita Palackého v Olomouci), Mgr. Bc. Zbyněk Vočka (Olomoucký kraj), Mgr. Barbora Brozová Rittichová – host (MSP – online), Mgr. Štěpán Klásek (MV) – host, Mgr. Kateřina Smolíková – host (SPMP ČR),

Přítomných bylo 8 z 13 členů.

Program jednání:

1. Přivítání účastníků a hostů.
2. Aktuální témata v oblasti podpory osob s omezenou schopností právně jednat.
3. Soudní sociální pracovníci na okresních soudech – aktuální stav.
4. Prezentace opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030 v oblasti opatrovnictví a alternativ k omezení svéprávnosti (čl. 12 Úmluvy).
5. Příprava mezioborové platformy dle opatření Národního plánu (složení, fungování apod.).
6. Výzkum RILSA na téma opatrovnictví – první kroky realizace.
7. Stanovení dalších kroků, úkolů a termínu dalšího zasedání.

1. Přivítání účastníků a hostů.

Jednání zahájila předsedkyně výboru Camille Latimier. Přivítala všechny účastníky, stručně představila program a nastínila hlavní témata, která budou na jednání diskutována.

2. Aktuální témata v oblasti podpory osob s omezenou schopností právně jednat.

Barbora Brozová Rittichová stručně informovala o dvou aktuálních rozhodnutích nejvyšších soudů. Prvním z nich je rozsudek Nejvyššího soudu týkající se neplatnosti právního jednání osoby s duševní poruchou (23 Cdo 3870/2023), u něhož proběhlo připomínkové řízení před zařazením do Sbírky. Uvedla, že připomínky směřovaly zejména k úpravě právní věty tak, aby kromě samotné

existence duševní poruchy reflektovala také kritérium prospěchu jednání osoby a zmírnila příliš široký výklad absolutní neplatnosti. Dále seznámila členy výboru s nedávným rozhodnutím Krajského soudu v Českých Budějovicích, č. j. 64 A 4/2025-40, zveřejněném na webu Nejvyššího správního soudu ve věci fyzického trestání dítěte s autismem, které otevírá do budoucna otázku vhodných nástrojů soudního dohledu a případných podpůrných či terapeutických opatření u dospělých osob se zdravotním postižením v obdobných situacích.

Pavel Ptáčník následně informoval, že vláda přijala nesouhlasné stanovisko k poslaneckému návrhu zákona (sněmovní tisk č. 100) týkajícímu se veřejného opatrovnictví a kompetenčního zákona. Zároveň uvedl, že Ministerstvo spravedlnosti připravuje vlastní komplexnější návrh právní úpravy. V této souvislosti byly zmíněny i aktuální úvahy o rozšíření možností výkonu veřejného opatrovnictví prostřednictvím členských obcí ORP, sdílených úředníků či společenství obcí. Diskuse se dotkla zejména otázek odpovědnosti obcí vůči soudu, praktických dopadů výkonu opatrovnictví mimo území obce a vhodnosti těchto modelů pro malé obce s omezenou personální kapacitou.

Camille Latimier doplnila informaci o vydání dvou nových metodických materiálů pro pečující osoby – publikace pro rodiče mladých lidí s mentálním postižením, která shrnuje dostupné možnosti podpory před podáním návrhu podle občanského zákoníku, a praktické příručky zaměřené na podporu rozhodování v domácím prostředí a posilování autonomie osob se zdravotním postižením.

3. Soudní sociální pracovníci na okresních soudech – aktuální stav

Camille Latimier informovala o výrazném nárůstu počtu soudních sociálních pracovníků na okresních soudech, k němuž došlo v posledních měsících. Podle informací Justiční akademie aktuálně působí sociální pracovník přibližně na 52 okresních soudech, přičemž nábor dále pokračuje. Dynamický rozvoj této profese souvisí také s možností využívat lékařskou zprávu a hodnocení potřeby podpory namísto znaleckého posudku. Na jaro a léto 2026 jsou plánována společná školení pro soudce a soudní sociální pracovníky, která mají sjednotit metodické postupy a posílit jejich odbornou připravenost.

Justiční akademie ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti dokončuje metodiku k hodnocení potřeby podpory, která má být nově zveřejněna také na internetových stránkách ministerstva. Přetrvává však řada nejasností ohledně vymezení kompetencí a požadavků na vzdělání u soudních sociálních pracovníků a také obsahu clearingových zpráv, a proto výbor dlouhodobě zdůrazňuje nutnost standardizace postupů a zajištění dostatečné odborné podpory této nové profesní skupině.

4. Prezentace opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030 v oblasti opatrovnictví a alternativ k omezení svéprávnosti (čl. 12 Úmluvy).

Blanka Espinoza podrobně představila aktualizovanou podobu opatření Národního plánu v oblasti opatrovnictví a alternativ k omezení svéprávnosti. Uvedla, že po meziresortním připomínkovém řízení byla celá kapitola výrazně upravena, několik z původně navrhovaných opatření bylo vypuštěno, což vedlo k následnému přečíslování celé části. Informovala také, že návrh Národního plánu bude projednáván na nejbližším zasedání Rady vlády pro osoby se zdravotním postižením a poté postoupen ke schválení vládě.

Klíčovým prvkem je vytvoření mezioborové platformy, která má připravit doporučení k přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování. Součástí kapitoly je rovněž soubor opatření zaměřených na posílení využívání podpůrných opatření, na sběr a vyhodnocování dat o jejich aplikaci a na úpravu institutu dříve vyslovených přání, včetně tvorby jednotného seznamu

a sjednocení postupů jejich zaznamenávání. Součástí opatření je i systémové zakotvení postavení soudních sociálních pracovníků, stanovení požadavku na jejich odbornou způsobilost.

5. Příprava mezioborové platformy dle opatření Národního plánu (složení, fungování apod.).

Mezioborová platforma by měla poskytovat prostor pro řešení systémových otázek souvisejících s přechodem od náhradního k podporovanému rozhodování a pro přípravu doporučení potřebných k budoucím legislativním i nelegislativním krokům.

V rámci diskuze zaznělo, že její základní složení by mělo vycházet z řad členů výboru, doplněných o další klíčové aktéry, zejména zástupce justice, sociálních služeb, zdravotnictví, soukromého sektoru (např. bank a pojišťoven), poskytovatele podpůrných služeb, osoby se zdravotním postižením a pečující.

Platforma má fungovat flexibilně, s možností svolávat tematické pracovní skupiny podle potřeby (např. sociální služby, zdravotnictví, trestní právo, notáři, státní zástupci), a zapojovat jednotlivé subjekty ad hoc k dílčím úkolům.

6. Výzkum RILSA na téma opatrovnictví – první kroky realizace.

V rámci jednání byly shrnuty kroky realizace výzkumu RILSA zaměřeného na praxi opatrovnictví a využívání podpůrných opatření. Výzkum byl zahájen a v současné době probíhá přípravná fáze, v níž byly vybrány tři okresní soudy představující rozdílné přístupy k rozhodování v této oblasti. Konkrétní soudy nebyly z důvodu zachování diskretnosti uvedeny, nicméně výběr zahrnuje soud, který často rozhoduje bez omezení svéprávnosti, soud s vysokým podílem využívání podpůrných opatření a soud, kde se častěji přistupuje k omezení svéprávnosti. Takto zvolená struktura má umožnit porovnání rozdílných rozhodovacích postupů a identifikaci faktorů, které mohou ovlivňovat soudní praxi.

Byly zahájeny rozhovory s jednotlivými aktéry, avšak oproti původnímu plánu nebude možné pracovat s analýzou soudních spisů, a to v důsledku nedávné změny jednacího řádu krajských a okresních soudů, která znemožňuje nahlížení do spisů i pro výzkumné účely. Nadále probíhá příprava právní analýzy, která má doplnit kvalitativní část šetření. Předběžné výsledky by mohly být představeny na některém z příštích jednání výboru.

7. Stanovení dalších kroků, úkolů a termínu dalšího zasedání.

Další zasedání se uskuteční v červnu 2026. Camille Latimier poté poděkovala účastníkům za účast a zasedání ukončila.

V Praze dne 10.03.2026

Zapsala:

Blanka Espinoza

Úřad vlády ČR, Oddělení práv osob se zdravotním postižením